כא כדת מה לעשות בציציות שנפסקו ובטליתות ישנים. ובו ד' סעיפים:

א (א) אחוטי ציצית (א) [א] (ב) שנפסקו יכול לזרקן (ג) [ב] (ג) לאשפה, מפני שהיא מצוה שאין בגופה קדושה, * אבל כל זמן שהם (ד) קבועים בטלית אסור (ה) להשתמש בהם, כגון * לקשר בהם שום דבר וכיוצא בזה, משום בזוי מצוה. (ויש אומרים דאף לאחר שנפסקו (ו) אין לנהג בהן מנהג בזיון (ז) לזרקן במקום מגנה, אלא שאינן צריכין גניזה (כל בו הלכות שבת (סי' לא הל' מוקצה)). ויש מדקדקין (ח) לגנזן, והמחמיר ומדקדק במצות תבוא עליו ברכה) (מהרי"ל הלכות ציצית) (ועין לקמן סימן תרס"ד סעיף ח' ט'): ב בטליתות של מצוה (ט) שבלו, אדם בודל עצמו מהם (י) ואינו מתר (יא) לקנח עצמו בהם ולא ליחד אותם לתשמיש (יב) המגנה, אלא (יג) זורקן והם כלים: ג גמתר לכנס בציצית (ג) (יד) לבית הכסא. הגה: וכל שכן לשכב

באר הגולה

א מגלה (כ"ז) (כ"ו) (ע"ב) לפרוש השאלתות (פ' שלח שאילתא קכו) והרמב"ם (פ"ג ה"ט) והר"ן (מגילה ח. ד"ה תשמישי) מהא דכסוי הדם חלין פ"ז (ע"א) ונר חנכה שבת כ"ב (ע"א). ב הר"ן בפרק [י"ז] דשבת (מח: ד"ה מגופת) בשם הראב"ד. ג הרמב"ם בפרק ג' (ה"ט) ובית יוסף (ד"ה ומ"ש רבנו) בשם גאון מהאי דמנחות מ"ג (ע"א).

שערי תשובה

א [א] שנפסקו. עין באר היטב. ובזה גם הוא מודה, כיון שמעולם לא נעשה בהם תשמיש מצוה. ומכל מקום אפשר שאין לנהג מנהג בזיון, מאחר שהם טוויים ושזורים לשם ציצית: [ב] לאשפה. עין באר היטב. ומה שכתב בשם תשובת רמ"א הוא טעות סופר וצריך לומר רא"מ, והוא מדברי האליה רבה (סק"א). ומה שכתב אבל מתר כו', עין בית דוד, וצריך עיון בגוף הספר שם:

באר היטב

דאפלו לתגר גוי מדלא מפרש הבריתא לגוי שאינו תגר. אבל הב"ח (ס"א) כתב, דוקא לגוי שאינו תגר, אבל לתגר גוי מוכרין, והמגן אברהם (סק"ב) הקשה עליו מפרוש רש"י (מנחות מג. ד"ה ואע"פ), עין שם. ואני אומר דמפרוש רש"י אין הוכחה, דמנא ליה פרושו, דיש לומר כך כונת הגמרא, מן התגר מן העובד כוכבים כשרה, ואף על פי שאמרו אין מוכרין טלית מציצת לעובד כוכבים, אפלו הכי לתגר גוי מתר למכר לו טלית מציצת לכתחלה, כיון דתגר הוא ליכא למיחש למידי, ועין יד אהרן (הגה"ט).

כתב המגן אברהם סימן ט"ו סעיף קטן ב', מוכח מכאן שמתר לעשות מהטלית בת ארבע כנפות בגד אחר שלא יהא לו ארבע כנפות, ומדמתיר למכר לגוי הטלית כשנוטל הציצית, אבל אם מוכר טלית לחברו, אסור לטל הציצית אלא אם כן רוצה לקבעם בטלית אחר, עין שם. לשלח ציצית על ידי גוי צריך שני חותמות, ודוקא אם יש לחש שנהנה בחליפין. ואפשר דאם הם שזורין ומפסקין, שרי. מגן אברהם (סק"א). אם מצא טלית מציצת או ציצית בשוק, יש להכשירו בזמן הזה. עולת תמיד (סק"ג), ועין בית יוסף (ד"ה כתב הרמב"ם). והבאר היטב אשר לפני העתיק משם עולת תמיד יש להחמיר, עין שם, ואינו כן:

א (א) שנפסקו. הוא הדין מקדם שעשאם בבגד, דהזמנה לאו מלתא היא: (ג) לאשפה. ומהרי"ל נהג להניחם תוך הספר לסימן או לעשות בהם שום מצוה. וכתב ט"ז (סק"ב), והוא הדין סכך סכה טוב שלא לעשות בו לצרך דבר שאינו כבוד למצוה שעברה. (ומתר להשתמש בטלית כשהתיר הציצית, ובלבד שלא יהיה תשמיש מגנה, ופשוט הוא. כתוב בתשובת [רמ"א] [רא"ם] סימן (ט') [פ"א], אסור לעשות טלית של מצוה מתכשיטי כמרי עובדי כוכבים, או לקנות מהן קרשים ואבנים לבנין בית הכנסת, אבל מתר ללבש מלבוש שמקשטין בהם עבודת כוכבים). ג (ג) לבית הכסא. כתב הט"ז (סק"ג), דוקא בארבע כנפות שלבש תחת הבגדים, אבל בטליתות של מצוה אין נכון שיכנס לבית הכסא. גם ההולכים ביום כפור לפנות ומלבשים בקיטל, צריך שיפשט הקיטל כיון שבבגד זה מיחד רק להתפלל, עין שם:

באור הלכה

למסר להפקיד מטעם זה, אבל מדברי הבית יוסף (ד"ה וכתוב בנמק"י) שהביאו משמע דאף לנכרי אסור:

א * אבל כל זמן שהם קבועים וכו'. עין במשנה ברורה (סק"ד), והוא מהב"ח (ס"א), והביאו דבריו העולת תמיד (סק"ב) והאליה רבה (סק"א) והסכים להם הפרי מגדים (מש"ז סק"א) גם כן, דלא כהט"ז (סק"א) שכתב דכולי עלמא מודים בזה דשרי. ועין לקמן בסימן תרל"ח בסעיף קטן ב' במגן אברהם במה שכתב לענין סכה בנויה משנה לשנה, דמשמע מדבריו שם דבכל השנה ואפלו כשיגיע חג הסכות כל זמן שלא ישב בה אין עליה רק שם הזמנה בעלמא, ומוכח בפשיטות דסבירא ליה כסברת הט"ז דהוא מתר להשתמש בה עדין ואין בזה משום בזוי מצוה, דלא כב"ח. ועין בשערי תשובה (שם סק"ג) שהביא שם בשם הברכי יוסף (סק"ג) שכתב בשם מהר"י מולכין שסבירא ליה שם גם כן לאסור, אך הוא דחה דבריו שם מכח דברי המגן אברהם, ולפלא שלא זכר דהב"ח יסבר גם כן כוותיה, ואין להתיר שם רק מחמת דהוי כאלו התנה שאינו בודל, וכמו שכתב השערי תשובה שם. ועוד אפשר לומר דסברת המגן אברהם לחלק בין ציצית דבכל יום היא עומדת לקיים בה המצוה, על כן אפלו בעת שפושטה מעליו עדין לא נתבטל המצוה מן הבגד, מה שאין כן בסכה לאחר שבעת ימי החג דנתבטל מצותה ממנה עד לשנה הבאה, על כן אף דדעתו עליה אין עליה רק שם הזמנה בעלמא, ולפי זה על כל פנים בלולב ושופר על כרחך דיפלג המגן אברהם גם כן אהב"ח:

* לקשר וכו'. עין בפרי מגדים (א"א סק"א) שכתב דאף בכל מצוה דרבנן שיך בה האסור דבזוי מצוה, עין שם:

משנה ברורה

אף על פי שנשארו הנקבים, מתר אפלו למכר הטלית לנכרי:

א (א) חוטי ציצית וכו'. והוא הדין לכל תשמישי מצוה, כגון (א) סכה ולולב ושופר וכל כהאי גונא, לאחר שנתבטלו (ב) ואינם עומדין עוד למצותן: (ב) שנפסקו. או שהתירן מהטלית. והוא הדין (ג) מקדם שעשאן בבגד, דהזמנה לאו מלתא היא: (ג) לאשפה. אבל (ד) אסור לעשות בהם תשמיש מגנה, דלא גרע ציצית מטלית לקמן בסעיף ב': (ד) קבועים בטלית. אפלו אם אין לבוש עתה בהטלית, ואפלו (ה) בלילה, כיון שהוא (ו) עומד ללבישה ולצאת בהציצית ידי מצות ציצית. וכן שופר נמי אפלו לאחר ראש השנה, וכן לולב ישן, אם עומדין עדין למצוה לשנה הבאה אסור להשתמש בהן, משום בזוי מצוה. ועין בבאור הלכה (ד"ה אבל): (ה) להשתמש בהן. ובציצית (ז) לא מהני תנאי באומר איני בודל מהן כמו בתרל"ח סעיף ב', משום דבזוי מצוה הוא, דציצית על כרחך בהכרח לשם מצוה עושה, דמברך עליהן להתעטף: (ו) אין לנהג בהן. וכן (ח) בסכך הסכה ולולב ושופר לאחר שנתבטלו ממצותן אין לזרקן לאשפה, וכל כהאי גונא דבר שאינו כבוד למצוה שעברה. וכתב הפרי מגדים (מש"ז סק"ב) דנכון שלא לעשות תשמיש מגנה אפלו בדפנות הסכה: (ז) לזרקן. רצונו לומר (ט) בידים אסור לזרקן לאשפה, אף אם מתוך שלא גנזן נזרקו ממילא, אין לחוש לזה: (ח) לגנזן. כתב מהרי"ל (מנהגים) דיניח הציצית בתוך הספר לסימן או לעשות בהן שום מצוה, דהואיל ואתעביד בהו מצוה חדא יתעביד בהו אחריתא: ב (ט) שבלו. עין בפרי מגדים (א"א סק"א) שכתב דטלית של מצוה שנפסקו ציציותיו לא יעשה ממנו מכנסים, דהוא בכלל תשמיש מגנה, ואפלו מטלית קטן אסור: (י) ואינו מתר וכו'. כן צריך לומר. [ארצות החיים (המאיר לארץ סק"ח), וכן משמע מהגר"א]: (יא) לקנח וכו'. רצונו לומר אפלו לקנח הטיט מעל רגלו [כן מוכח מרן בפרק (י"ג) [י"ז] דשבת (מח: ד"ה מגופת)]: (יב) המגנה. אבל (י) לשאינו מגנה שרי. ובעוד הציצית עליו אם רשאי להשתמש בהטלית תשמיש שאינו מגנה, דעת העולת תמיד (סק"ד) דשרי, דדוקא בציצית אוסר המחבר בסעיף א'. ולהט"ז (סק"ג) אסור, וכן הסכים הפרי מגדים (א"א סק"א). וכתב דטלית של תפלה המיחד לכך חמיר הטלית כמו הציצית, אבל טלית קטן פשיטא דשרי לכל תשמיש שאינו מגנה אפלו בעוד הציצית עליו דהא לבוש הדיוט הוא, ורשאי לשכב בו בלילה, וכבסמוך: (יג) זורקן. רצונו לומר (יא) לאשפה, ואפלו היש אומרים הנ"ל דאוסר בציצית גופא, משמע דמודה בזה: ג (יד) לבית הכסא. ודוקא (יב) בארבע כנפות הקטן שלובשו כל היום, אבל אלו טליתות של מצוה שמיחדין (יג) רק להתפלל בהן אין נכון שיכנס בהן לבית הכסא, אף (יד) להשתין בהן מתר. גם ההולכים ביום הכפורים לפנות ומלבשים בקיטל, צריך שיפשט

שער הציון

א (א) מגלה כ"ו עמוד ב': (ב) כן כתב הב"ח בסימן זה (ס"א) עין שם: (ג) עולת תמיד (סק"א) ומגן אברהם לקמן בסימן מ"ב (סק"ו): (ד) פרי מגדים במשבצות זהב (סק"ג): (ה) פרי מגדים (א"א סק"א): (ו) ב"ח (ס"א): (ז) פרי מגדים (שם): (ח) ט"ז (סק"ב): (ט) מוכח מהגר"א בבאורו: ב (י) עולת תמיד (סק"ד): (יא) מוכח מפרי מגדים (מש"ז סק"ג): ג (יב) פרי מגדים (שם): (יג) ט"ז (סק"ג): (יד) דרך החיים (דין לקיחת טלית וכו' ס"ה):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת צִיצִית סִימָן כא כב כג

בָּהֶן, דְּשָׁרֵי. וְיֵשׁ שֶׁכָּתְבוּ שֶׁנָּהֲגוּ (ד) [ד] (טו) שֶׁלֹּא לִשְׁכַּב בְּטַלִּית שֶׁיֵּשׁ בּוֹ צִיצִית, גַּם שֶׁלֹּא לִתְּנוֹ (טז) לְכוֹבֵס אֵינוֹ יְהוּדִי לְכַבֵּס, וְהַכֹּל שֶׁלֹּא יִהְיוּ מְצוּוֹת בְּזוּיוֹת עָלָיו (כל בו (סי׳ כנ)). אַךְ נוֹהֲגִים לְהָקֵל (יז) לִשְׁכַּב בָּהֶם: ד יֵשׁ לְיַזֵּהר כְּשֶׁאָדָם לוֹבֵשׁ טַלִּית (יח) שֶׁלֹּא יִגְרֹר (ה) [ה] צִיצִיּוֹתָיו:

ד אֲגוּר (סי׳ י) בְּשֵׁם הַגְּהוֹת מָרְדְּכַי.

כב וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א (א) * א[א]קָנָה טַלִּית וְעָשָׂה בּוֹ צִיצִית מְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ, (ב) דְּלֹא גָּרַע מִכַּלִּים (ו) חֲדָשִׁים. הַגָּה: וְאִם לֹא בֵּרַךְ בְּשָׁעַת עֲשִׂיָּה, מְבָרֵךְ (ג) * ב[ב]בְּשָׁעַת (ג) [ב] עִטּוּף רִאשׁוֹן (מיימוני (הל׳ ברכות פי״ט ה״ע) ונימוקי יוסף (הל׳ ציצית ט: ד״ה ומכ)):

א מַהֲרִ״י אַבּוּהָב לְפָרֵשׁ הַשּׁוּר וְכֵן כָּתַב הָעִטּוּר (ח״ב דף עו:).

כג דִּינֵי צִיצִית בְּבֵית הַקְּבָרוֹת. וּבוֹ ג׳ סְעִיפִים:

א א[א]מַתַּי לִכָּנֵס בְּבֵית הַקְּבָרוֹת וְהוּא לָבוּשׁ צִיצִית, וְהוּא שֶׁלֹּא יִהְא נִגְרָר עַל הַקְּבָרוֹת, אֲבָל אִם הוּא נִגְרָר עַל

א בְּרָכוֹת י״ח (ע״א).

בַּאֵר הַיטֵב

(ד) **שֶׁלֹּא לִשְׁכַּב.** וּכְתָבִי הָאֲרִ״י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (שער הכוונות דרושי תפילת ערבית דרוש א) עַל פִּי סוֹד שֶׁיֵּשׁ לִשְׁכַּב בְּטַלִּית קָטָן (וְעַיֵּן בְּסִפְרָם אֲלִיָּה רַבָּה (סק״ד) מַה שֶּׁמְּתָרֵץ עַל קֻשְׁיַּת מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) עַל רְאָיוֹת הָאֲרִ״י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה): ד (ה) **צִיצִיּוֹתָיו.** וְעָלָיו נֶאֱמַר (ישעיה יד כג) וְטָאטַאתִיהָ בְּמַטְאֲטֵא הַשְׁמֵד. וּבְסִפְרָם (מְצָּה שְׁמוּרָה) [מַצַּת שְׁמוּרִים] (סוף שער הציצית) הָאֲרִיךְ דְּאֵין אִסּוּר בָּזֶה מִשּׁוּם בִּזּוּי מִצְוָה, אֶלָּא הַטַּעַם שֶׁלֹּא יִדְרֹס צֲלֵיהֶן וַיִּפְסְקוּ. וְהִקְשָׁה הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ג) דִּבְסִימָן כ״ג (ס״א) כָּתַב דְּאִם נִגְרָר עַל הַקְּבָרוֹת אִסּוּר מִשּׁוּם לוֹעֵג לָרָשׁ, מִשְׁמַע דִּבְעָלְמָא מֻתָּר, וְכֵן הַהִיא דְּצִיצִית הַכְּסָת (גיטין נו.), עַיֵּן שָׁם. וְהַמְחַבֵּר יַד אַהֲרֹן (הגב״י) מְיַשְּׁבוֹ עַל פִּי הַחִלּוּק שֶׁל הַשַּׁ״ז (סק״ב) שָׁם בְּסָעִיף קָטָן ג׳ לְעִנְיַן בֵּית הַכִּסֵּא, הָכִי נַמִּי כָּאן לְעִנְיַן שֶׁלֹּא יָהֵא נִגְרָר הַצִּיצִית יֵשׁ חִלּוּק בֵּין טַלִּית גָּדוֹל אוֹ קָטָן, דִּבְטַלִּית גָּדוֹל שְׁמִיחָה רַק לְהִתְפַּלֵּל, אֵינוֹ רָאוּי וְהָגוּן שֶׁיִּהְיֶה צִיצִיּוֹתָיו נִגְרָרִין בָּאָרֶץ, וְהֶהְיֵה דְּבֵית הַקְּבָרוֹת וּדְצִיצִית הַכְּסָת מְיֻרֵי בְּצִיצִית בִּבְגָדִים, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּשִׁיְרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב״י סק״ג):

א (ו) **חֲדָשִׁים.** אֲבָל אֵין מְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ עַל הַמְּצוָה כֵּיוָן דְּאֵינוֹ בָּא מִזְּמַן לִזְמַן. לְפִי זֶה אִם עָשָׂה צִיצִית בְּבָגֶד יָשָׁן שֶׁכְּבָר קָנָה וּבֵרַךְ עָלָיו שֶׁהֶחֱיָנוּ, אֵינוֹ מְבָרֵךְ, וְהוּא הַדִּין בְּתִפִלִּין נִמְי אֵינוֹ מְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ, מִשּׁוּם הָכִי כְּתַב קָנָה טַלִּית וְעָשָׂה בּוֹ צִיצִית כו׳. וְאֵין לְהַקְשׁוֹת מִדְּהָא עַל כֵּלִים חֲדָשִׁים צָרִיךְ לְבָרֵךְ בִּשְׁעַת קְנָיָן, וְלָמָּה כָּתַב וְעָשָׂה בּוֹ צִיצִית, יֵשׁ לוֹמַר, דְּזֹאת בִּשְׁקוֹנָה בְּגָד כְּמוֹת שֶׁהוּא רָאוּי לִלְבֹּשׁ אִז מְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ, אֲבָל אִם קָנָה בָּגֶד וְעָשָׂה מִמֶּנּוּ מַלְבּוּשִׁים אֵז יְבָרֵךְ בִּשְׁעַת לְבִישָׁה, וְהָכָא כֵּיוָן שֶׁעוֹשֶׂה בּוֹ צִיצִית מְבָרֵךְ אַבּ בִּשְׁעַת עֲשִׂיַּת הַמְּצוָה. וְהוּא דַּעַת הַבַּיִת יוֹסֵף (ד״ה הערשה) וּבֵ״ח (ס״א) וְרַשַּׁ״ל (בבאורו לטור) וּשְׁיִרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב״י סק״א) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״א), אֲבָל הָרַמְבַּ״ם (ברכות פי״א ה״ט) כְּתָבָיו לִיהּ דְּמִשּׁוּם הַמְּצוָה שְׁמִחַדֵּשׁ בָּהּ מְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ, מִשּׁוּם הָכִי כָּתַב צִיצִית וְתִפִלִּין, עַיֵּן שָׁם. וְכָתַב עוֹלַת תָּמִיד (סק״א) דְּיֵשׁ לִנְהֹג הָכְרַמְבַּ״ם, וְכֵן כָּתַב ט״ז (סק״א) דְּבֵין בְּצִיצִית בֵּין בְּתִפִלִּין יֵשׁ לְבָרֵךְ בְּפַעַם רִאשׁוֹנָה שֶׁמְּבָרֵךְ עֲלֵיהֶם שֶׁהֶחֱיָנוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַמ״א בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן כ״ח (ס״ב) לְעִנְיַן כְּפוּי דָּם, וּמִינַּהּ לְכָל מִצְוָה שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה בְּפַעַם רִאשׁוֹן מְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה שָׁם סָעִיף קָטָן ב׳ מַה שֶּׁכָּתַב רַמַ״א בְּשֵׁם בְּנֵי חַיָּא (הגה״ט סק״א) וּבִתְשׁוּבַת חַוַּת יָאִיר סִימָן (רל״ו) [רל״ז]:

(ג) **עִטּוּף רִאשׁוֹן.** פָּרוּשׁ, שֶׁהֶחֱיָנוּ תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ לְהִתְעַטֵּף. בַּ״ח (ס״א) עוֹלַת תָּמִיד (סק״ב):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הַקִּיטְ״ל, כֵּיוָן שֶׁבָּגֶד זֶה מְיֻחָד רַק לְהִתְפַּלֵּל: (טו) **שֶׁלֹּא לִשְׁכַּב.** וּכְתָבַי הָאֲרִ״י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (שער הכוונות דרושי תפילת ערבית דרוש א) כָּתוּב עַל פִּי הַסּוֹד שֶׁיֵּשׁ לִשְׁכַּב בַּלַּיְלָה בְּטַלִּית קָטָן: (טז) **לְכוֹבֵס אֵינוֹ יְהוּדִי לְכַבֵּס.** הַטַּלִּית עִם הַצִּיצִית, אֲלָא (טו) לְתַן לְכוֹבֵס אַיְנוֹ יְהוּדִי, וְאַחַר כָּךְ כּוֹבְסוֹ. (יז) **לִשְׁכַּב בָּהֶם.** וְכֵן (טז) לְתַן לְכוֹבֵס אַיְנוֹ יְהוּדִי, א[א]מֵיהוּ (יח) יֵשׁ מַחְמִירִין בָּזֶה שֶׁיַּעֲשֶׂה כַּנַ״ל: ד (יח) **שֶׁלֹּא יִגְרֹר.** יֵשׁ מְפָרְשִׁים הַטַּעַם מִשּׁוּם בִּזּוּי מִצְוָה, וְעוֹד כִּי קָרוֹב שֶׁיִּפָּסְלוּ, וְלָכֵן יִגְבִּיהֵם וְיִתְחַבֵּם בַּחֲגוֹרוֹ:

א (א) **קָנָה טַלִּית וְכוּ׳.** אֵין לְהַקְשׁוֹת (ו) דְּהָא עַל כֵּלִים חֲדָשִׁים צָרִיךְ לְבָרֵךְ בְּשָׁעַת קְנָיָן, וְלָמָּה כָּתַב וְעָשָׂה בּוֹ צִיצִית, דְּיֵשׁ לוֹמַר דְּזֹאת כְּשֶׁקּוֹנָה בֶּגֶד שֶׁהוּא רָאוּי לִלְבֹּשׁ כְּמוֹת שֶׁהוּא אָז מְבָרֵךְ מֵיד, אֲבָל אִם קָנָה בֶּגֶד לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ מַלְבּוּשִׁים, אָז לֹא יְבָרֵךְ אֲפִלּוּ לְאַחַר שֶׁנִּגְמַר רַק בְּשָׁעַת לְבִישָׁה דְּזֹאת שָׁעָה מְיֻחֶדֶת, אוֹ קְנָיָן אוֹ לְבִישָׁה, וְהָכָא הָלָא אֵינוֹ רָאוּי לְלָבְשׁוֹ תֵּכֶף (ב) דְּהָלוֹא צָרִיךְ לְהַטִּיל בּוֹ צִיצִית, עַל כֵּן אֵינוֹ יָכוֹל לְבָרֵךְ עָלָיו בְּשָׁעַת קְנָיָן. וּכְדֵי לָצֵאת גַּם כֵּן דַּעַת הַסּוֹבְרִים דְּצָרִיךְ לְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ עַל עֲשִׂיַּת הַמְּצוָה בְּפַעַם רִאשׁוֹנָה, עַל כֵּן יְבָרֵךְ בְּשָׁעַת עֲשִׂיַּת הַצִּיצִית וְלֹא בְּשָׁעַת לְבִישָׁה: (ב) **דְּלֹא גָּרַע וְכוּ׳.** אֲבָל (ג) אֵין מְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ עַל הַמְּצוָה, כֵּיוָן דְּאֵינוֹ בָּא מִזְּמַן לִזְמַן. לְפִי זֶה אִם עָשָׂה צִיצִית בְּבֶגֶד שֶׁהָיָה לוֹ מִכְּבָר, אַף שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ צִיצִית מֵעוֹלָם אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ, וְהוּא הַדִּין אִם עָשָׂה תְּפִלִּין לְעַצְמוֹ אֵינוֹ מְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה קנה):

(ג) **בְּשָׁעַת עִטּוּף.** ג[ג]בְּתְחִלָּה בִּרְכַּת לְהִתְעַטֵּף וְאַחַר כָּךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ [פְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״א) וְדָרְךְ הַחַיִּים (דרך לקיחת טלית מנכרי וכו׳ ס״ק)]:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ג [ד] **שֶׁלֹּא לִשְׁכַּב.** עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְהָאַחֲרוֹנִים הָאֲרִיכוּ בָּזֶה. וְעַיֵּן בְּקֶנֶטְרֵס מִסְפֶּד רַב שֶׁלְּכוֹרָה יֵשׁ לוֹמַר שֶׁאֵין רְאָיָה מִדִּיר, לְפִי שֶׁפְּלֵךְ הָיָה יְהִיָּה קָשׁוּר לוֹ סֵפֶר תּוֹרָה בְּזוֹרוֹעוֹ, רַק שֶׁאֵינָהּ נִכְנֶסֶת עִמּוֹ לְבֵית הַפַּרְחָץ, עַיֵּן שָׁם בְּאֹרֶךְ: ד (ה) **צִיצִיּוֹתָיו.** עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן בְּשַׁלְמֵי צִבּוּר (דיני ציצית אות כ) בְּשֵׁם בַּעַל עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת (מאמר הנפש ח״ה פ״ד) שֶׁכָּתַב, מְצוָה מִן הַמֻּבְחָר שֶׁיִּהְיוּ הַצִּיצִית מְשֻׁלְשָׁלִין וְלֹא נִגְרָרִים, אֲלָא יִהְיוּ תְּלוּיִים וְעוֹמְדִים מֵחֲצִי גּוּפּוֹ וּלְמַטָּה, וְכֵן הוּא בְּכְתְבֵי הָרַב זִכְרוֹנוֹ לְבְרָכָה לְחַיֵּי הָעוֹלָם (שער הכוונות דרושי ציצית דרוש ב) שְׁבְּחִינַת טַלִּית הוּא עַד הַחֲזֶה וּמִשָּׁם וְאֵילָךְ הוּא בְּחִינַת צִיצִית, וְלֹא יָפֶה עוֹשִׂים הַמְשֻׁלְשָׁלִים טַלִּיתָם מְאֹד, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּבִרְכֵּי יוֹסֵף (סק״ה) בְּשֵׁם פְּרִי הָאָרֶץ וְשוּ״ת דְּגוּל מַרְבָּבָה שְׁטַלִּית אֵרֶךְ יָכוֹל לְהִתְּכֹּם הַצִּיצִית בְּחֲגוֹרָתוֹ אֲשֶׁר בְּמָתְנָיו כְּדֵי שֶׁלֹּא יִגָּרֵר, וַעֲדִיף טְפֵי לְהִתְּכֹּם בַּחֲגוֹרָתוֹ. וְעַיֵּן לְעֵיל סוֹף סִימָן י״ (סק״ג), וּבְבֵית יַעֲקֹב סִימָן צ״ב, עַיֵּן שָׁם:

א **עִטּוּף רִאשׁוֹן.** עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וּבִרְכֵּי יוֹסֵף (סק״ב) כָּתַב מִפִּשְׁמָעוּת (הָאֲרִ״י) [הָאֲלִיָּה רַבָּה] (סק״א), מִי שֶׁקָּנָה טַלִּית וְעָשָׂה בּוֹ צִיצִית שֶׁמְּבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ בִּשְׁעַת עֲשִׂיָּה, מְבָרֵךְ עַל

בֵּאוּר הֲלָכָה

א * **קָנָה וְכוּ׳.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ב׳. וְעַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה הערשה) דְּכָל זֶה הוּא דַּעַת בַּעַל הָעִטּוּר (ח״ב דף עו:). **וְדַע דְּאַף דְּלַכַּתְּחִלָּה בְּנֵדֵי יֵשׁ לִנְהֹג כֵּן אַחֲרֵי דְּדַעַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ וְעוֹד כַּמָּה וְכַמָּה מֵהָאַחֲרוֹנִים דְּפָסְקוּ כֵּן כְּהָעִטּוּר, מִכָּל מָקוֹם לְאוֹ מִילְּתָא דְּפָסֵיקְתָּא הוּא,** דְּהָעוֹלַת תָּמִיד (סק״א) וְהַשַּׁ״ז (סק״א) פָּסְקוּ כְּהָרַמְבַּ״ם (הל׳ ברכות פי״א ה״ט) וְהֶבְיאָם הָאֲלִיָּה רַבָּה (סק״א), וְהַגְּרִ״א בְּבֵאוּרָיו פּוֹסֵק גַּם כֵּן כְּהָרַמְבַּ״ם דְּצָרִיךְ לְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ גַּם עַל תְּפִלִּין מַחֲדָשׁ. **[וְכָל זֶה אִם עָשָׂה אוֹתָם בְּעַצְמוֹ, אֲבָל אִם קָנָה הַתְּפִלִּין מֵהַסּוֹפֵר, וְכֵן לְעִנְיַן הַצִּיצִית אִם הִשִּׁילַם אַחֵר בִּכְבוֹדוֹ, מִשְׁמַע מֵהַגְּרִ״א שֶׁם דְּאַף לְדַעַת הָרַמְבַּ״ם אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ, אִם לֹא שֶׁקָּנָה עַתָּה הַשַּׁלִּית מַחֲדָשׁ דְּצָרִיךְ לְבָרֵךְ מֵחֲמַת כֵּלִים חֲדָשִׁים]. עַל כֵּן מֵהַנָּכוֹן שֶׁיִּכָּנְסוּ עַצְמוֹ לְהִתְחַיֵּב שֶׁהֶחֱיָנוּ מִצַּד אַחֵר וְיִכַּוֵּן לִפְטֹר גַּם אֶת זֶה, בְּקֹרֶט אִם הוּא לוֹבֵשׁ עַתָּה הַתְּפִלִּין פַּעַם רִאשׁוֹנָה בְּיוֹמוֹ חַיָּיו בְּוַדַּאי יִרְאֶה לַעֲשׂוֹת עַצָּה זוֹ, דְּיֵשׁ פּוֹסְקִים שֶׁמְּבָרְכִים דְּצָרִיךְ לְכָל מִצְוָה שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה פַּעַם רִאשׁוֹנָה בְּיוֹמֵי חַיָּיו יְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ.** עַיֵּן בְּתְבוּאוֹת שׁוֹר בְּיוֹרֶה דֵּעָה בְּסִימָן כ״ח (סק״ד) וּבְפְרִי מְגַדִּים שָׁם (שפ״ד סק״ה) וּבְאֲלִיָּה רַבָּה בְּסִימָן זֶה (סק״א). וּמֵהַגְּרִ״א בְּסִימָן זֶה מַשְׁמַע שֶׁאֵינוֹ סוֹבֵר כְּהָרוֹקֵחַ (סי׳ שעא) בָּזֶה:

* **בִּשְׁעַת עִטּוּף רִאשׁוֹן.** עַיֵּן בִּפְרִי מְגַדִּים (א״א סק״א) **שֶׁכָּתַב דְּלוֹאו דַּוְקָא הוּא,** וְהָרְאָיָה לְעַיֵּן בִּלְבוּשׁ בְּסִימָן רכ״ה, וְכַנָּתוּ לְהָא דְּסָעִיף ג׳ שָׁם דְּאִם לֹא בֵּרַךְ בִּשְׁעַת רְאִיָּה רִאשׁוֹנָה יוּכַל לְבָרֵךְ בְּשָׁנִיָּה, וּבְאֵר שָׁם בִּלְבוּשׁ הַטַּעַם דְּהָא אַפְּתִּי יֵשׁ עָלָיו חִיּוּב הַבְּרָכָה, עַיֵּן שָׁם, וְאִם כֵּן הָכִי נַמִּי בְּעִנְיָנֵנוּ. וְלִכְאוֹרָה יִפָּלֵא עַל הַפְּרִי מְגַדִּים, אַמַּאי לֹא רָמַז לְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם שָׁם (סק״ט) דְּחוֹלֵק עַל הַהַגָּ״ה שָׁם, וְהִסְכִּים בְּעַצְמוֹ גַּם כֵּן שָׁם עִמּוֹ, עַיֵּן שָׁם. וְיֵשׁ לוֹמַר דְּכַוָּנָתוֹ עַל הָרַמַ״א, דְּלִפְי מַה שֶּׁכָּתַב שָׁם בַּהַגָּ״ה, דְּבְרֵיהֶן כָּאן שֶׁכָּתַב עִטּוּף רִאשׁוֹן לְאוֹ בְּדַוְקָא הוּא. וְדַע עוֹד דְּמִדִּבְרֵי הַגְּרִ״א שָׁם (ס״ג) מַשְׁמַע דְּמִסְכִּים עִם הַהַגָּ״ה שָׁם, וְכֵן כָּתַב שָׁם הָאֲלִיָּה רַבָּה (סק״ד) דְּהַלָּכָה כֵּן, **וְאִם כֵּן לִכְאוֹרָה בְּעִנְיָנֵנוּ יֵשׁ לִסְמֹךְ בִּדִיעֲבַד לְבָרֵךְ אַחַר כָּךְ. וְכֵן מַשְׁמַע לַעֲנִיוּת דַּעְתִּי מִלְּשׁוֹן הָרַמְבַּ״ם** בְּעִנְיָנֵנוּ (שם), שֶׁכָּתַב דְּאִם לֹא בֵּרַךְ עַל סְפָּה וְלוֹלְב וְכִיוֹצֵא בָּהֶן שֶׁהֶחֱיָנוּ בִּשְׁעַת עֲשִׂיָּה, מְבָרֵךְ עֲלֵיהֶן שֶׁהֶחֱיָנוּ בִּשְׁעַת שִׁיּוּצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ בָּהֶן:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(מו) דָּרְךְ הַחַיִּים (שם): (מז) אֲלִיָּה רַבָּה (סק״ה) בְּשֵׁם כַּפָּה פּוֹסְקִים: (מ) שִׁיְרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב״י סק״ד):

א (ו) **חֲדָשִׁים** (סק״ב): (ג) **פְּרִי מְגַדִּים** (א״א סק״א): (ב) **בְּשָׁעַת עֲשִׂיָּה** (א״א סק״א): (ג) **מָגֵן אַבְרָהָם** (שם):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] בשו״ע הרב (ס״ד) כתב: אבל מותר לישן אפילו בטליתות של מצוה, וכן מותר ליתנם לכובס אפילו הוא נכרי. **ב]** בסדר ברכת הנהנין (פי״ב ס״ד) כתב: יש אומרים שלא לברך בשעת הקנין אלא אחר שלבשו מיד ואם לא בירך יכול לברך כל זמן שלא פשטו, אבל אם פשטו על דעת שלא לחזור וללבשו לאלתר אלא לאחר זמן לא יברך בלבישה שניה. **ג]** ובשו״ע הרב (ס״א) כתב שיברך שהחיינו קודם שיברך להתעטף.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah